

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Панчишин Марко Андрійович

здобувач третього рівня вищої освіти

ПВНЗ «Європейський університет»

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6860-6523>

Анотація. У статті охарактеризовано умови здійснення інноваційної діяльності підприємствами харчової промисловості в умовах війни (порушення логістичних ланцюгів, знищення чи пошкодження виробничих потужностей, зміна внутрішнього попиту, зниження експортної активності). Представлено інфологічну схему інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості. Визначено, починаючи з 2022 року, спад інноваційної активності підприємств харчової промисловості, як наслідок військових дій на території країни, та переорієнтацію джерел фінансування інноваційної діяльності: зросла частка власних джерел фінансування досліджень та інноваційних проєктів. Проте у 2024 році відзначаються позитивні зміни в інноваційних орієнтирах досліджуваних підприємств як потреба адаптуватись до умов функціонування, потреб ринку з огляду на стратегічні амбіції щодо конкурентоспроможності національної продукції та продовольства на міжнародних ринках, а також з урахуванням дії різноманітних програм підтримки (програми USAID, гранти ЄС та пільгові кредити на модернізацію виробництва), переорієнтації на внутрішній ринок та імпортозаміщення, участі у цифровій трансформації та створенні кластерних ініціатив. Аргументовано, що структура фінансування виявилася одним із ключових факторів, що впливають на можливість продовження або зупинки впровадження нових технологій, модернізації виробничих процесів та підвищення конкурентоспроможності продукції. Обмежена участь зовнішніх інвесторів та державного сектора вказує на необхідність посилення фінансових стимулів для інноваційної активності. Визначено, що інноваційна активність підприємств харчової промисловості слугує не лише засобом виживання, а й інструментом трансформації, що дозволяє галузі адаптуватися до нових умов, підвищувати ефективність, реагувати на соціальні виклики та формувати конкурентні переваги на довгострокову перспективу.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, підприємства харчової промисловості, інноваційна активність, інвестиції, трансформації.

Актуальність проблеми. Повномасштабна війна в Україні, що розпочалася у 2022 році, суттєво вплинула на всі сектори національної економіки, зокрема на харчову промисловість. Одним із ключових показників здатності галузі адаптуватися до кризових умов є рівень її інноваційної активності. У воєнний час інноваційна діяльність вимагає гнучкості, переорієнтації виробництва, ефективного використання обмежених ресурсів та швидкого впровадження нових технологічних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями сутності, факторів впливу на активізацію, причинами пригнічення інноваційної діяльності підприємств займалися відомі вітчизняні вчені Т.П. Близнюк, Ю.Ю. Буренніков, О.В. Гривківська, О.І. Грицай, І.А. Жаріков, С. Ілляшенко, Д.Ю. Кривцун, В.М. Мішина, О.О. Поліщук, Т.В. Полозова, Н.С. Скопенко, О.В. Тарасова, О.Г. Шпикуляк, О.М. Файчук,

Л.І. Федулова. Разом із тим, результати наукового пошуку свідчать про доцільність продовження наукового пошуку у царині провадження інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах воєнних дій на території країни за виконання ними місії забезпечення продовольчої безпеки держави.

Метою статті є аналіз показників інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах війни.

Результати дослідження. Інновації є важливим інструментом для підтримки життєдіяльності підприємств, забезпечення продовольчої безпеки країни та створення основи для відновлення економіки в післявоєнний період (рис. 1).

На початку війни більшість підприємств харчової промисловості зіткнулися з безпрецедентними викликами. Логістичні ланцюги були порушені, виробничі потужності на тимчасово окупованих територіях знищені, а внутрішній попит і экс-

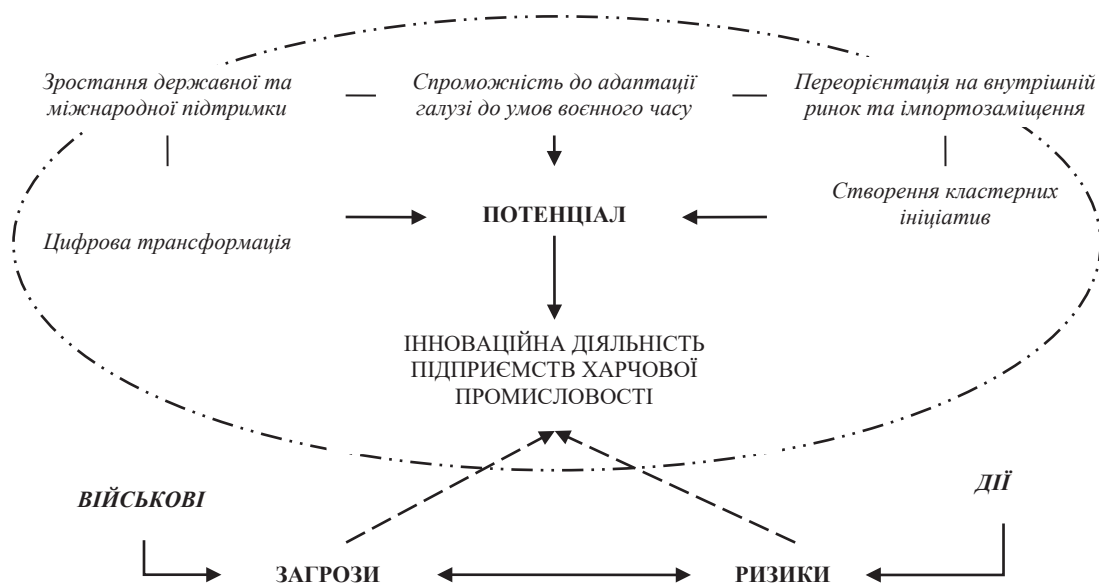

Рисунок 1 – Інноваційна діяльність підприємств харчової промисловості в умовах війни

Джерело: розробка автора

портна активність значно зменшилися. У таких умовах багато підприємств змушені були зупинити виробництво або працювати на знижених потужностях. Деякі підприємства переїхали в більш безпечні регіони, що вимагало додаткових інвестицій та мобілізації організаційних ресурсів. Проте, незважаючи на ці труднощі, інноваційна діяльність не лише збереглася, а й набула нового значення як інструмент швидкої адаптації та підвищення стійкості до зовнішніх ризиків (табл. 1).

Попри складні зовнішні умови, викликані повномасштабною війною в Україні, що триває з 2022 року, підприємства харчової промисловості демонструють здатність зберігати інноваційну активність, адаптуватися до кризових викликів і навіть проявляють ознаки

поступового відновлення. Статистичні дані за 2022–2024 роки свідчать про неоднозначну, але загалом стійку динаміку інноваційного розвитку в цій галузі.

У 2022 році, на фоні загальної економічної та соціальної дестабілізації, зниження споживчого попиту, значного скорочення експорту, підприємства харчової промисловості змушені були зменшити обсяги інноваційної діяльності, що проявилось, зокрема, у зниженні частки підприємств, які реалізували інноваційні проекти, до 12,5 %, а також у відносно невеликій кількості впроваджених нових технологічних процесів – 214 одиниць. Фінансування інновацій у 2022 році також залишалося на досить низькому рівні (1,8 млрд грн) [3, с. 28], що свідчить про значне навантаження на власні фінансові ресурси підприємств та обмежений доступ до зовнішніх інвестицій. У воєнний час основна увага інновацій була зосереджена не на стратегічних проривах, а на забезпеченні базової стійкості виробництва: економії енергії, оптимізації ланцюгів постачання та забезпеченні безпеки працівників.

У 2023 році ситуація дещо стабілізувалася, хоча серйозні виклики залишалися. Частка інноваційно активних підприємств знизилася до 11,8 %, а кількість впроваджених нових технологій скоротилася до 198 одиниць. Проте варто зазначити, що фінансування інноваційної діяльності зросло до 2,2 млрд грн [4], що стало позитивним сигналом та свідченням використання нових джерел, зокрема міжнародної допомоги, грантових програм та державної підтримки. У цей період інноваційні рішення мали переважно прикладний характер, з акцентом на підвищення тривалості зберігання продукції, автоматизацію

Таблиця 1 – Основні показники інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості України у 2022–2024 рр.

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік*
Частка підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність, %	12,5	11,8	13,4
Кількість впроваджених нових технологічних процесів, одиниць	214	198	206
Обсяг фінансування інноваційної діяльності, млрд. грн.	1,8	2,2	2,6
Частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості, %	12,5	11,8	13,4

* Дані за 2024 рік – попередні

Джерело: узагальнено автором [1; 2]

окремих технологічних процесів та зменшення залежності від імпортової сировини.

Попередні показники за 2024 рік вказують на тенденцію зростання. Частка підприємств, що активно займаються інноваціями, зросла до 13,4 %, кількість нових технологічних процесів досягла 206 одиниць, а обсяг фінансування склав 2,6 млрд грн [5], що свідчить про зростання інноваційного потенціалу, незважаючи на наявність ризиків і загроз.

Подібну динаміку можна пояснити кількома факторами:

1. Адаптація галузі до умов воєнного часу. Протягом двох років підприємства змогли налагодити виробничі процеси в більш безпечних регіонах, змінити логістичні маршрути, зміцнити внутрішній ринок та оптимізувати управлінські й виробничі витрати [6, с. 42].

З початком повномасштабної війни харчова промисловість України опинилася в надзвичайно складних умовах. Втрата виробничих потужностей у зонах бойових дій, порушення логістичних ланцюгів, відтік працівників за кордон та обмежений доступ до фінансування стали серйозними викликами. Проте, незважаючи на постійну загрозу та невизначеність, галузь не зупинилася – навпаки, вона почала адаптуватися та віднаходити нові формати роботи.

2. Підприємства переміщували виробництво в більш безпечні регіони, що допомогло зберегти робочі місця, зменшити втрати та відновити постачання. Багато з них оперативно змінили маршрути доставки, зосередилися на внутрішньому ринку або знайшли нові логістичні рішення, незважаючи на зростання витрат.

Оптимізація управлінських і виробничих процесів стала не менш важливою. Бізнесу довелося також використати свої адаптивні здатності: зменшити непотрібні витрати, впровадити автоматизацію та знайти нові підходи до управління персоналом. Для багатьох підприємств війна стала стимулом для переосмислення організації праці, впровадження цифрових рішень, електронного документообігу та онлайн-комунікацій.

Ще один важливий аспект адаптації – це впровадження інновацій. У складні часи виникають сміливі ідеї, які можуть надати конкурентну перевагу на ринку. Деякі підприємства інвестували в розробку нових продуктів, вдосконалення рецептур та підвищення енергоефективності. Зростання популярності локальних брендів, екологічної упаковки та функціональних продуктів стало відповіддю на зміну споживчих пріоритетів в умовах війни.

Незважаючи на всі виклики, харчова промисловість України змогла зберегти свою функціональність, забезпечуючи внутрішній ринок продукцією, підтримуючи економіку та навіть виходячи на нові міжнародні ринки, що стало

можливим завдяки гнучкості підприємств, оперативності управлінських рішень, а також підтримці з боку держави, донорських програм і споживачів.

У майбутньому процес адаптації не зупиниться. Він стане невід'ємною частиною розвитку. Підприємства, які зуміють перетворити кризу на можливість, продовжать модернізацію, збережуть стійкість і, врешті-решт, стануть двигунами економічного відновлення України після перемоги.

3. Зростання державної та міжнародної підтримки. З другої половини 2023 року все більше підприємств харчової промисловості отримують доступ до спеціальних програм підтримки, таких як програми USAID, гранти ЄС та пільгові кредити на модернізацію виробництва [7].

4. Переорієнтація на внутрішній ринок та імпортозаміщення. Втрата традиційних експортних каналів і ускладнення постачання імпорتنних компонентів спонукали українських виробників шукати власні технологічні рішення, інвестувати в локалізацію сировини, а також розвивати нові формати упаковки, логістики та цифровізації процесів [8].

В умовах війни українським підприємствам, особливо в харчовій промисловості, довелося оперативно переглянути свої стратегічні пріоритети. Одним із основних рішень стало переорієнтування на внутрішній ринок та розвиток імпортозаміщення. Це не лише вимушений крок, а й можливість зміцнити економічну незалежність країни, підтримати національного виробника та створити стійку модель розвитку в умовах тривалої нестабільності.

До війни багато українських підприємств значну частину своєї продукції експортували або залежали від імпортової сировини, компонентів та обладнання. Однак з початком бойових дій ці логістичні ланцюги були порушені: імпорт став дорогим, складним і нестабільним, а попит на зовнішніх ринках – непередбачуваним. У відповідь на ці виклики виробники почали активніше зосереджуватися на потребах вітчизняних споживачів.

Переорієнтація на внутрішній ринок відкрила нові можливості для підприємств. Споживачі почали більше цінувати локальні бренди, а довіра до українських продуктів зросла, особливо до тих, які за якістю не поступаються імпортним аналогам. Багато підприємств скористалися цією тенденцією як можливістю: вони адаптували упаковку, зменшили обсяги постачань у торговельній мережі відповідно до конкретних замовлень, запровадили нові формати продукції та зосередилися на доступності й функціональності.

Імпортозаміщення стало не лише економічним, а й стратегічним завданням. Український бізнес почав активно шукати місцевих постачальників сировини, розробляти власні технології та замінювати закордонні інгредієнти на вітчизняні аналоги, що сприяло розвитку суміжних галу-

зей, таких як аграрна, пакувальна та логістична, а також створило нові робочі місця. Деякі підприємства навіть розпочали виробництво раніше імпортованих інгредієнтів або обладнання.

Безумовно, цей процес не є ані простим, ані швидким. Він потребує інвестицій, технологічного оновлення та глибокого розуміння ринку. Проте навіть у воєнний час бізнес знаходить способи для прогресу. Для держави це також виклик, але й можливість – стимулювати внутрішнє виробництво, підтримувати національні інновації та розробити політику, яка сприятиме розвитку української промисловості.

Отже, переорієнтація на внутрішній ринок та імпортозаміщення є не лише тимчасовим антикризовим заходом, а й важливим кроком до формування самодостатньої та стабільної економіки. Це свідчить про відповідальність бізнесу перед країною, ринком і споживачами, а також закладає основу для відновлення та зростання в післявоєнний період.

5. Цифрова трансформація. У 2024 році впровадження цифрових технологій, таких як автоматизовані системи обліку, онлайн-контроль якості та мобільні додатки для взаємодії з постачальниками і клієнтами, набуває особливої важливості, що дозволяє підприємствам швидше реагувати на зміни, підвищувати ефективність і знижувати витрати [9].

6. Створення кластерних ініціатив. У ряді регіонів почали виникати партнерства між малими та середніми підприємствами харчової промисловості, науково-дослідними установами та місцевими органами влади [10].

У період з 2022 по 2024 рік, коли Україна зазнавала масштабної військової агресії, фінансування інноваційної діяльності в харчовій промисловості стало особливо важливим [11]. У умовах постійних ризиків, порушення логістичних ланцюгів, дефіциту ресурсів та загального економічного спаду підприємства галузі змушені були переглянути свої джерела фінансування для інновацій [12]. Структура фінансування виявилася одним із ключових факторів, що впливають на можливість продовження або зупинки впровадження нових технологій, модернізації виробничих процесів та підвищення конкурентоспроможності продукції [13].

Аналіз структури фінансування інноваційної діяльності дозволяє не лише оцінити поточний стан харчової промисловості, а й виявити потенційні напрямки розвитку та джерела, які потребують додаткової підтримки з боку держави або міжнародної спільноти [14]. У складних умовах війни основне фінансове навантаження продовжують нести самі підприємства, що свідчить про високий рівень внутрішньої мобілізації ресурсів [13]. Водночас обмежена участь зовнішніх інвесторів та державного сектора вказує на необхідність посилення фінансових стимулів для інноваційної активності [11]. Структура фінансування інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості України у 2022–2024 роках представлена в табл. 2.

Протягом 2022–2024 років структура фінансування інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості України залишалася досить стабільною, хоча й відображала обмежені можливості залучення зовнішніх коштів у воєнний час. Основне фінансове навантаження протягом цього періоду лягало на самі підприємства. Власні кошти стабільно становили близько 80% загального обсягу фінансування. У 2022 році це було 1,44 млрд грн, у 2023 – 1,76 млрд грн, а в 2024 році – вже 2,08 млрд грн, що свідчить про те, що, незважаючи на війну, підприємства прагнули самостійно підтримувати інноваційну активність і продовжували інвестувати в розвиток.

Державна фінансова підтримка залишалася на низькому рівні, становлячи близько 5% щороку. Проте абсолютні суми дещо зросли: з 0,09 млрд грн у 2022 році до 0,13 млрд грн у 2024 році, що свідчить про обмежені можливості державного бюджету в умовах військових витрат, але також вказує на наявність державного інтересу до збереження інноваційного потенціалу в галузі.

Крім того, варто зазначити участь іноземних інвесторів, яка, хоча й була відносно невеликою, залишалася стабільною (близько 10%) у структурі фінансування. У 2022 році інвестиції становили 0,18 млрд. грн, у 2023 році – 0,22 млрд грн, а в 2024 році – 0,26 млрд грн, що свідчить про збереження довіри до окремих українських підприємств харчової промисловості навіть у часи війни.

Щорічно 5% фінансування надходило з інших джерел, таких як гранти, кредити та кошти

Таблиця 2 – Структура фінансування інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості України у 2022–2024 роках, млрд грн

Джерело фінансування	2022 рік	2023 рік	2024 рік*
Власні кошти підприємств	1,44 (80%)	1,76 (80%)	2,08 (80%)
Кошти державного бюджету	0,09 (5%)	0,11 (5%)	0,13 (5%)
Кошти іноземних інвесторів	0,18 (10%)	0,22 (10%)	0,26 (10%)
Інші джерела (гранти, кредити, донорські програми)	0,09 (5%)	0,11 (5%)	0,13 (5%)
Загальний обсяг фінансування	1,8	2,2	2,6

Джерело: [1; 2]

донорських програм. Обсяг цих джерел також зростає – з 0,09 млрд грн у 2022 році до 0,13 млрд. грн у 2024 році. Хоча їхня частка невелика, ці кошти часто мають цільовий характер і спрямовуються на технологічні проекти, що дозволяє підприємствам швидше адаптуватися до нових викликів.

Протягом трьох років загальний обсяг фінансування поступово зростає: з 1,8 млрд грн у 2022 році до 2,6 млрд грн у 2024 році, що свідчить про те, що навіть у складних умовах галузь продовжує проявляти інтерес до інновацій і шукає можливості для розвитку як за рахунок внутрішніх резервів, так і за підтримки зовнішніх партнерів.

Висновки. Отже, інноваційна активність у харчовій промисловості України під час війни має критично важливе значення. Вона слугує не лише засобом виживання, а й інструментом трансформації, що дозволяє галузі адаптуватися до нових умов, підвищувати ефективність, реагувати на соціальні виклики та формувати конкурентні переваги на довгострокову перспективу. Прогнози на 2025 рік викликають обережний оптимізм: за умови подальшої підтримки інноваційного середовища, галузь має всі шанси не лише відновитися після війни, а й перейти на новий етап розвитку, орієнтуючись на якість, сталий розвиток і міжнародну інтеграцію.

Бібліографічний список:

1. Державна служба статистики України. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2021–2023 роках: статистичний збірник. Київ : Держстат України, 2024. 35 с.
2. Державна служба статистики України. Витрати на інновації у промисловості у 2021–2023 рр. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Державна служба статистики України. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2022 році. Київ : ДССУ, 2023. 93 с.
4. Міністерство економіки України. Огляд економіки за 2023 рік. URL: <https://www.me.gov.ua>
5. Державна служба статистики України. Попередні дані щодо інноваційної діяльності у 2024 році. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
6. Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень. Стан та перспективи розвитку харчової промисловості в умовах воєнного стану. 2023.
7. USAID. Програми підтримки українських підприємств в агропродовольчому секторі. 2023. URL: <https://www.usaid.gov/ukraine>
8. Ільчук М. М. Інноваційна діяльність в агропродовольчому секторі: реалії воєнного часу. *Економіка АПК*. 2023. № 3. С. 12–20.
9. Deloitte Ukraine. Харчова промисловість: тренди цифровізації у 2024 році. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk.html>
10. Проект ЄС EU4Business. Кластери у харчовій промисловості: підходи до об'єднання підприємств. 2023. URL: <https://eu4business.org.ua>
11. Державна служба статистики України. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ni/dj_fin_igpp/dj_fin_idpp_u.htm
12. Головне управління статистики у Вінницькій області. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2024/7547-2000-2010.html>
13. Стретович О. А., Скопенко Н. С. Фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України. *Економіка і управління бізнесом*. 2023. № 2. С. 21–32. URL: <https://economicscience.com.ua/uk/journals/t-14-2-2023/finansuvannya-innovatsiynoi-diyalnosti-promislovikh-pidpriyemstv-ukrayini>
14. Світовий банк. Підтримка сталого розвитку харчової промисловості в Україні. 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099031825141526187/pdf/P180198-75c6b9e0-5dc5-49ad-8654-8bd456ef049b.pdf>

References:

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini u 2021–2023 rokakh [State Statistics Service of Ukraine. Scientific and innovative activity in Ukraine in 2021–2023]: statystychnyi zbirnyk. Kyiv: Derzhstat Ukrainy. 2024. 35 s.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Vytraty na innovatsii u promyslovosti u 2021–2023 rr. [State Statistics Service of Ukraine. Innovation spending in industry in 2021–2023]. Available at: <http://ukrstat.gov.ua>
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini u 2022 rotsi [State Statistics Service of Ukraine. Scientific and innovative activity in Ukraine in 2022]. Kyiv: DSSU, 2023. 93 s.
4. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. Ohliad ekonomiky za 2023 rik [Ministry of Economy of Ukraine. Economic Review for 2023]. Available at: <https://www.me.gov.ua>
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Poperedni dani shchodo innovatsiinoi diialnosti u 2024 rotsi [State Statistics Service of Ukraine. Preliminary data on innovation activity in 2024]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>
6. Analitchna zapyska Natsionalnoho instytutu stratehichnykh doslidzhen. Stan ta perspektyvy rozvytku kharchovoi promyslovosti v umovakh voiennoho stanu. 2023 [Analytical note of the National Institute

- of Strategic Research. State and prospects of the development of the food industry in the conditions of military state. 2023].
7. USAID. Prohramy pidtrymky ukrainskykh pidpryemstv v ahroprodovolchomu sektori [USAID. Programs for supporting Ukrainian enterprises in the agricultural sector]. 2023. Available at: <https://www.usaid.gov/ukraine>
 8. Ilchuk M. M. (2023). Innovatsiina diialnist v ahroprodovolchomu sektori: realii voiennoho chasu [Innovation activity in the agricultural sector: the realities of wartime]. *Ekonomika APK – Economics of the APK*. № 3. S. 12–20.
 9. Deloitte Ukraine. Kharchova promyslovist: trendy tsyfrovizatsii u 2024 rotsi [Deloitte Ukraine. Food industry: digitalization trends in 2024]. Available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk.html>
 10. Proekt YeS EU4Business. Klastery u kharchovii promyslovosti: pidkhody do obiednannia pidpryemstv. [Project Yes EU4Business. Clusters in the food industry: approaches to the catering industry]. 2023. Available at: <https://eu4business.org.ua>
 11. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Dzherela finansuvannia innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpryemstv [State Statistics Service of Ukraine. Sources of financing of innovative activities of industrial enterprises]. Available at: https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ni/dj_fin_igpp/dj_fin_idpp_u.htm
 12. Holovne upravlinnia statystyky u Vinnytskii oblasti. Dzherela finansuvannia innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpryemstv [Main Department of Statistics in Vinnytsia Region. Sources of financing for innovative activities of industrial enterprises]. Available at: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2024/7547-2000-2010.html>
 13. Stretovych O. A., Skopenko N. S. (2023). Finansuvannia innovatsiinoi diialnosti promyslovykh pidpryemstv Ukrainy [Financing of innovative activities of industrial enterprises of Ukraine]. *Ekonomika i upravlinnia biznesom – Economics and business management*. № 2. S. 21–32. Available at: <https://economicscience.com.ua/uk/journals/t-14-2-2023/finansuvannya-innovatsiynoyi-diyalnosti-promislovykh-pidpryemstv-ukrayini>
 14. Svitovyi bank. Pidtrymka staloho rozvytku kharchovoi promyslovosti v Ukraini [World Bank. Supporting Sustainable Development of the Food Industry in Ukraine]. 2024. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099031825141526187/pdf/P180198-75c6b9e0-5dc5-49ad-8654-8bd456ef049b.pdf>

INNOVATIVE ACTIVITIES OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES OF UKRAINE DURING THE WAR

Marko Panchyshyn

Postgraduate Student

Private Higher Educational Establishment "European University"

Summary. The article describes the conditions for implementing innovative activities by food industry enterprises in wartime (disruption of logistics chains, destruction or damage to production facilities, changes in domestic demand, reduction in export activity). An infographic diagram of the innovative activity of food industry enterprises is presented. Starting from 2022, a decline in the innovative activity of food industry enterprises as a result of military operations in the country and a reorientation of sources of financing for innovative activity are identified: the share of own sources of financing for research and innovation projects has increased. However, in 2024, positive changes are noted in the innovation orientations of the studied enterprises, such as the need to adapt to operating conditions, market needs, taking into account strategic ambitions regarding the competitiveness of national products and food on international markets, and also taking into account the action of various support programs (USAID programs, EU grants and preferential loans for the modernization of production), reorientation to the domestic market and import substitution, participation in digital transformation and the creation of cluster initiatives. It is argued that the structure of financing has been one of the key factors influencing the possibility of continuing or stopping the introduction of new technologies, modernizing production processes, and increasing the competitiveness of products. The limited participation of external investors and the public sector indicates the need to strengthen financial incentives for innovative activity. It has been determined that the innovative activity of food industry enterprises serves not only as a means of survival, but also as a tool for transformation, allowing the industry to adapt to new conditions, increase efficiency, respond to social challenges, and form competitive advantages in the long term.

Keywords: innovations, innovative activity, food industry enterprises, innovative activity, investments, transformation.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2025